

SPOTKANIE SEKCJI PASTORALISTÓW POLSKICH Świder, 22-23 marca 2002 roku

W dniach 22-23 marca 2002 r. w Świdrze koło Warszawy odbyło się Spotkanie Sekcji Pastoralistów Polskich, poświęcone nowym inicjatywom w polskim duszpasterstwie. Na spotkanie przybyli teologowie pastoralni z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Opolskiego oraz wyższych seminariów duchownych. Na program pierwszego dnia spotkania złożyły się trzy referaty, dyskusja, prezentacja nowego podręcznika teologii pastoralnej¹ oraz sprawy organizacyjne.

Pierwszy referat, pt. *Kościelne ruchy i stowarzyszenia w prawie kanonicznym*, wygłosił ks. dr Józef R a p a c z z Krakowa. Zarysował on status prawny stowarzyszeń kościelnych. Ruchy kościelne charakteryzują się zapałem i entuzjazmem, ale trudno podać ich jednoznaczną definicję. Obecne prawodawstwo działalność ruchów umieszcza w ramach stowarzyszeń. Stowarzyszenia najogólniej można podzielić na oddolne, czyli powstające spontanicznie, oraz odgórne, tzn. erygowane przez kompetentną władzę kościelną. Ks. dr Rapacz przedstawił także prawne rozumienie kleryckich stowarzyszeń świeckich oraz zarysował kryteria eklezjalności stowarzyszeń kościelnych.

Uwarunkowania społeczne nowych inicjatyw apostołskich przedstawił w kolejnym referacie ks. dr Antoni D u n a j s k i z Tczewa. Referat składał się z dwóch części: teoretycznej i praktycznej. W części teoretycznej prelegent ukazał różnorodne uwarunkowania duszpasterstwa w społeczeństwie pluralistycznym. Natomiast druga część miała charakter świadectwa proboszcza, który w swojej parafii podejmuje szereg inicjatyw pastoralnych. Całość referatu zmierzała do ukazania parafii jako wspólnoty wspólnot. Ks. dr Dunajski zakończył swoje wystąpienie następującymi

¹ *Teologia pastoralna*. Red. R. Kamiński. T. 2: *Teologia pastoralna szczegółowa*. Lublin: Wydawnictwo „Atla 2” 2002 ss. 662.

wnioskami: 1. W parafii muszą być różne grupy, a nie tylko jeden ruch; 2. Wszystkim należy dać szansę, ale nie każdy ruch musi być w parafii obecny; 3. Ruchy i stowarzyszenia w ramach parafii powinny tworzyć diakonię współpracy.

Referat pt. *Duszpasterstwo społeczne Kościoła w świetle II Polskiego Synodu Plenarnego* wygłosił ks. dr Bogdan B i e l a z Katowic. Referent przedstawił duszpasterstwo społeczne Kościoła na trzech płaszczyznach: 1. Kościół wobec życia społeczno-gospodarczego; 2. Kościół wobec rzeczywistości politycznej; 3. Kościół wobec kultury i środków społecznego przekazu. W podsumowaniu zaznaczył, iż priorytetem duszpasterstwa jest krzewienie duszpasterstwa społecznego oraz budzenie świadomości eklezjalnej.

Następnie dyskusję otworzył ks. prof. dr hab. Ryszard K a m i ń s k i, dyrektor Instytutu Pastoralno-Katechetycznego KUL. Zaznaczył on, iż tematem przewodnim wygłoszonych referatów jest odnowa polskiego duszpasterstwa. W nawiązaniu do referatu ks. dra Dunajskiego pojawiło się pytanie, czy w parafiach istnieją jakieś struktury, które jako cel stawiałyby sobie pomoc bezrobotnym. Ks. dr Dunajski odpowiedział, iż trudno wskazać konkretną strukturę, ale wszystkie grupy charytatywne powinny zajmować się również bezrobotnymi. Ks. dr Rapacz na pytanie o grupy nieformalne w prawie kanonicznym odpowiedział, że rzeczywistość życia Kościoła jest bardzo bogata i trudno ją zamknąć w przepisach prawa. Nowy Kodeks Prawa Kanonicznego jest tylko pasem transmisyjnym przekładającym eklezjologię soborową na język prawa. W dyskusji zwrócono również uwagę na potrzebę katechezy dorosłych w parafii. Podsumowując dyskusję ks. prof. Kamiński stwierdził, iż pluralistyczne społeczeństwo wymaga również pluralistycznego duszpasterstwa.

Ważnym wydarzeniem była prezentacja nowego podręcznika teologii pastoralnej. Ks. prof. dr hab. Ryszard Kamiński, redaktor podręcznika, przedstawił genezę i koncepcję dwóch jego części. Dawne próby, z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku opracowania podręcznika przez zjazd pastoralistów nie przyniosły rezultatu. Natomiast z wielu środowisk napływały głosy o potrzebie takiej publikacji. Podręcznik prezentuje ogólne tendencje w teologii pastoralnej, uwzględnia wyzwania ogólnocywilizacyjne oraz specyficznie polskie.

Następnie ks. dr Wiesław P r z y g o d a, adiunkt Katedry Teologii Pastoralnej Szczegółowej KUL, zaprezentował treść i walory drugiego tomu podręcznika, zatytułowanego *Teologia pastoralna szczegółowa*. Podręcznik składa się z 8 rozdziałów oraz wykazu literatury. Zawierają się w nim zagadnienia z zakresu parafii, dekanatu i diecezji. Omówione zostało duszpasterstwo zwyczajne i nadzwyczajne. Nie zabrakło też rozdziałów dotyczących duszpasterstwa rodzin, posługi charytatywnej Kościoła, apostołatu społecznego katolików świeckich oraz duszpasterstwa indywidualnego. Ks. dr Przygoda poinformował zebranych, iż w przygotowaniu jest leksykon teologii pastoralnej pod redakcją ks. prof. dra hab. Ryszarda Kamińskiego.

Pierwszy dzień zakończył się wyborami nowego przewodniczącego Sekcji Pastoralistów Polskich. Do tej pory przez kilka kadencji funkcję tę pełnił ks. prof. dr hab. Jan Wall, kierownik Katedry Teologii Pastoralnej Fundamentalnej PAT. Ks. prof. Ryszard Kamiński zgłosił kandydaturę ks. prof. dra hab. Adama Przybeckiego, kierownika Katedry Teologii Pastoralnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, natomiast ks. prof. Jan Wall zgłosił ks. prof. dr hab. Macieja Ostrow-

skiego, kierownika Katedry Teologii Pastoralnej Szczegółowej PAT. Ks. prof. Przybecki nie zgodził się kandydować. Przewodniczącym zatem został ks. prof. dr hab. Maciej O s t r o w s k i, a sekretarzem ks. dr Andrzej Z i ó ł k o w s k i.

Drugi dzień spotkania rozpoczął dr hab. Marek M a r c z e w s k i z Lublina referatem pt. *Diakonat stały w polskim Kościele*. Autor zarysował stan prac nad wytycznymi do formacji diakonów stałych w Polsce. Podkreślił także, że za wprowadzeniem diakonatu stałego w Polsce nie przemawiają względy praktyczne, ale chodzi o odnowienie diakonatu jako stałego stopnia święceń kapłańskich. Wprowadzenie diakonatu stałego może przyczynić się do odnowienia służebnego wymiaru Kościoła. Do zadań diakonów stałych, prócz funkcji wypływających z prawa kanonicznego, należałoby m.in. szeroko pojęta działalność charytatywna, społeczna oraz organizowanie i prowadzenie stałej katechizacji.

Nowe metody duszpasterskie w pracy z młodzieżą akademicką zaprezentował ks. mgr lic. Piotr I w a n e k, który jest duszpasterzem akademickim w kościele Świętej Anny w Krakowie. Autor rozpoczął od przytoczenia wyników badań religijności studentów, przeprowadzonych przez Instytut Socjologii UJ. Stan religijności jest alarmujący: znaczna część studentów przejawia agnostycyzm i relatywizm moralny, a jednocześnie młodzi ludzie są rozczarowani i zagubieni we współczesnym świecie. Jako nagląca jawi się potrzeba dotarcia do młodych z Ewangelią. Ks. Iwanek wskazał na kilka metod. Główną jest system komórek ewangelizacyjnych, zaczerpnięty z Mediolanu. Cała wspólnota akademicka składa się z komórek liczących 12-16 osób. Spotykają się raz w tygodniu na modlitwie i dzieleniu się doświadczeniem wiary. Jeśli grupa jest już zbyt duża, wówczas powstaje z niej następna grupa. Inną ciekawą strukturą jest grupa „Przymierze”, która skupia ludzi pragnących służyć wspólnocie akademickiej na wzór zakonu świeckiego. Ich działalność polega na codziennej modlitwie i Eucharystii w intencji wspólnoty. W dotarciu do młodych istotne są również Msze święte akademickie, rekolekcje czy „Chrześcijańskie Dni Żaka”. Wystąpienie ks. Iwanka miało charakter świadectwa duszpasterza akademickiego.

W kolejnym referacie ks. dr Stanisław S z c z e p a n i e c z Krakowa zaprezentował nowy „Ceremoniał Wspólnoty Parafialnej” Ceremoniał, którego ostateczny kształt jest jeszcze w fazie konsultacji, będzie zawierał modlitwy, nabożeństwa, a także propozycje innych form aktywności liturgicznej. Autor zaznaczył, że liturgia nie jest przede wszystkim polem twórczości człowieka, ale darem Boga. Ks. dr Szczepaniec wskazał także na pilną potrzebę współpracy liturgistów i teologów pastoralnych.

Dyskusję nad wygłoszonymi referatami otworzył ks. dr hab. Maciej O s t r o w s k i, który stwierdził iż wszyscy prelegenci wskazywali na bardzo konkretne inicjatywy duszpasterskie. Ks. dr Szczepaniec podkreślił, że dla wzbogacenia liturgii trzeba zaproponować jakieś formy posługi dla kobiet. Proponowany zaś „Ceremoniał” będzie miał wartość prawną najwyższą z możliwych, choć trudno jeszcze dokładnie to określić. Pan dr Marczewski w dyskusji stwierdził, iż diakon spełnia swoją posługę w ramach trzech funkcji podstawowych Kościoła: prorockiej, kapłańskiej i pasterskiej, ale nie zmienia to faktu, że może być wysokiej klasy specjalistą w jakiejś konkretnej dziedzinie, np. w pracy charytatywnej. Zaznaczył także, że jego

zdaniem diakonat przejściowy, w momencie pojawienia się diakonatu stałego, powinien przestać istnieć.

Następnym punktem spotkania były komunikaty i relacje. Ks. dr Bolesław G u m i e n i u k zreferował przebieg sympozjum zorganizowanego przez księży pallotynów, a dotyczącego doradztwa dla Kościoła. Tę inicjatywę w Polsce propaguje i koordynuje ks. mgr lic. Piotr Banach SAC, uczeń ks. prof. Paula M. Zulehnera.

Przyszłoroczne spotkanie Sekcji Pastoralistów Polskich zaplanowano na 28-29 kwietnia w Myczkowcach nad Soliną. Po sympozjum zaplanowano wspólną wycieczkę. W dyskusji wyłoniono cztery propozycje roboczych tematów przyszłorocznego spotkania: 1. Integracja europejska a Kościół; 2. Pobożność ludowa; 3. Doradztwo organizacyjne dla Kościoła; 4. Nowy Mszał Rzymski. W głosowaniu opowiedziano się za tematem dotyczącym stosunku Kościoła do integracji europejskiej. Na zakończenie ks. dr hab. Maciej Ostrowski podziękował ks. prof. dr hab. Janowi Wallowi za dziesięcioletnie przewodniczenie Sekcji Pastoralistów Polskich.

Ks. Wiesław Śmigiel